

Цифрова взаємодія бізнесу та органів публічної влади: практична площина

1. Нормативно-правові акти е-формату діяльності в Україні
2. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки (2018 р.)
3. Цифрові ресурси органів публічної влади
4. Реєстрація бізнесу онлайн
5. Міністерство цифрової трансформації України
6. Концепція розвитку цифрових компетентностей (2021 р.)
7. Національна онлайн-платформа з цифрової грамотності «Дія.Цифрова освіта»

1. Нормативно-правові акти е-формату діяльності в Україні

Основними умовами успішного розвитку електронних відносин в Україні є наявність нормативно-правових актів щодо електронного формату співпраці.

На сьогодні е-відносини в Україні, пов'язані з електронними документообігом та використанням електронних документів, регулюють: Конституція України, Цивільний кодекс України, Податковий кодекс України, законами України: «Про інформацію», «Про електронний документ та електронний документообіг», «Про електронний цифровий підпис», «Про захист інформації автоматизованих систем», «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», «Про державну таємницю», «Про доступ до публічної інформації», «Про захист персональних даних», «Про адміністративні послуги». «Про е-комерцію», Закон України «Про електронні довірчі послуги».

В Україні за умов розвитку цифрового суспільства та економіки ключовим фактором для успішного формування цифрових відносин бізнесу, громадян та влади необхідне законодавче врегулювання даної форми співпраці. Саме нормативно-правова база врегулює діяльність та взаємодію суб'єктів цифрової економіки.

Закон України «**Про інформацію**» регулює відносини щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації.

Закон України «**Про телекомунікації**» встановлює правову основу діяльності у сфері телекомунікацій та визначає повноваження держави щодо управління та регулювання зазначеної діяльності, а також права, обов'язки та засади відповідальності фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у даній діяльності або користуються телекомунікаційними послугами.

Закон України «**Про електронні документи та електронний документообіг**» встановлює основні організаційно-правові засади електронного документообігу та використання електронних документів.

Закон України «**Про адміністративні послуги**» визначає правові засади реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері надання адміністративних послуг.

Закон України «**Про доступ до публічної інформації**» [8] визначає порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом, та інформації, що становить суспільний інтерес.

Закон України «**Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності**» закріплює: обов'язок органів виконавчої влади щодо створення та забезпечення функціонування в мережі Інтернет веб-сторінок, які містять інформацію, необхідну суб'єктам господарювання для провадження ними господарської діяльності (ст. 8); можливість подання в електронній формі за допомогою засобів телекомунікацій заяви про одержання (переоформлення, одержання дублікату, анулювання) документа дозвільного характеру, а також повідомлення дозвільного органу про відмову у видачі такого документа (ст. 41);

Закон України «**Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємств та громадських формувань**» [6] містить визначення низки понять (персонального кабінету підприємця, порталу електронних сервісів, коду доступу до результатів надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації).

Закон України «**Про електронну комерцію**» визначає організаційно-правові засади діяльності у сфері електронної комерції в Україні, встановлює порядок вчинення електронних правочинів із застосуванням інформаційно-телекомунікаційних систем та визначає права і обов'язки учасників відносин у сфері електронної комерції.

Господарський кодекс України закріплює положення про обов'язкове оприлюднення державними, казенними та комунальними підприємствами, господарськими товариствами, що контролюються державою або органом місцевого самоврядування, інформації про свою діяльність шляхом розміщення її на власній веб-сторінці/ веб-сайті або на офіційному веб-сайті суб'єкта управління об'єктами державної та комунальної власності, що здійснює функції з управління підприємством, – статті 73, 75, 77, 78, 79, 90 ГК.

Цивільний кодекс України містить положення щодо можливості: відображення інформації в електронному вигляді – ст. 200; вчинення правочину в електронній формі (ст. 205), яка є однією з модифікацій письмової форми – ст. 207; відображення твору у загальнодоступних електронних системах інформації – ст. 442; електронної форми розрахунків – за допомогою розрахункових документів у електронному вигляді – ст. 1087);

Податковий кодекс України передбачає: використання електронних ресурсів у сфері оподаткування (Єдиного реєстру податкових накладних та Єдиного реєстру акцизних накладних, які ведуться в електронному вигляді центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику; надання послуг електронного цифрового підпису – ст. 14; організацію впровадження електронних сервісів для суб'єктів господарювання як одну з функцій контролюючих органів (ст. 19-1); контроль за дотриманням суб'єктами господарювання установлених законодавством

обов'язкових вимог щодо забезпечення можливості розрахунків за товари (послуги) з використанням *електронних платіжних засобів* – ст. 20 та ін.)

Закон України «**Про електронні довірчі послуги**» від 05.10.2017 № 2155-VIII (далі — Закон про ЕДП) набрав чинності 07.11.2018. А його попередник — Закон України «Про електронний цифровий підпис» від 22.05.2003 № 852-IV втратив чинність.

Цей Закон визначає правові та організаційні засади надання електронних довірчих послуг, у тому числі транскордонних, права та обов'язки суб'єктів правових відносин у сфері електронних довірчих послуг, порядок здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства у сфері електронних довірчих послуг, а також правові та організаційні засади здійснення електронної ідентифікації.

Метою цього Закону є врегулювання відносин у сферах надання електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації.

Новий Закон переводить в онлайн-формат не лише взаємовідносини між державою, громадянами та бізнесом, а й міждержавне спілкування. Тобто фактично він вводить єдиний документообіг для різних країн. Тепер всі документи ви можете перевести в електронний формат, миттєво їх підписувати і пересилати. Доступ до електронних документів має цілодобовий. Вони є доказами в суді, їх визнають сторони, приймають органи контролю та інші державні органи.

Законом визначено:

– **електронний підпис** - електронні дані, які додаються підписувачем до інших електронних даних або логічно з ними пов'язуються і використовуються ним як підпис;

– електронна послуга - будь-яка послуга, що надається через інформаційно-телекомунікаційну систему;

– електронна ідентифікація - процедура використання ідентифікаційних даних особи в електронній формі, які однозначно визначають фізичну, юридичну особу або представника юридичної особи;

– електронна печатка - електронні дані, які додаються створювачем електронної печатки до інших електронних даних або логічно з ними пов'язуються і використовуються для визначення походження та перевірки цілісності пов'язаних електронних даних.

«Про електронний цифровий підпис» визначав: Електронний цифровий підпис (**ЕЦП**) - вид електронного підпису, отриманого в результаті криптографічного перетворення набору електронних даних, який додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача.

Електронний підпис – спеціальний файл, в якому є унікальний код, з його допомогою проводиться ідентифікація. У ньому містяться закритий і відкритий ключі. Перший вводиться користувачем в спеціальне поле для підписання документа. За допомогою другого одержувачем підписаної документації проводиться перевірка справжності підпису.

Оформити ЕП можна в спеціальних центрах сертифікації при різних державних структурах:

1. Нацбанку України;
2. Державної Фіскальної Службі;
3. Міністерстві Юстиції;
4. Міністерстві внутрішніх справ;
5. У банках України – ПриватБанк, УкрСиббанк і Ощадбанк.

ЯК ОТРИМАТИ ЕЛЕКТРОННИЙ ЦИФРОВИЙ ПІДПИС

ВАРІАНТ 1

Звернувшись до одного з кваліфікованих надавачів електронних довірчих послуг (КНЕДП)

Список усіх КНЕДП є за посиланням: <https://www.czo.gov.ua/ca-registry>

Подальші інструкції - на сайтах КНЕДП.

ВАРІАНТ 2

Якщо Ви клієнт Приватбанку - через Приват24

Усі послуги → Бізнес → Завантажити сертифікат → І далі за інструкціями

Збережіть ЕПЦ на жорсткий диск чи на USB-флеш-накопичувач, придумайте для нього пароль

ВАРІАНТ 3

Пенсіонерам - отримати разом з електронним пенсійним посвідченням

Електронне пенсійне посвідчення поєднує функції пенсійного посвідчення та банківської платіжної картки, містить електронну інформацію про власника та ЕЦП.

Щоб його отримати, зверніться до найближчого територіального органу ПФУ.

Виготовляється впродовж 30 робочих днів з дня подання заяви про його виготовлення і видається в обраному відділенні банку.

ЕЦП створюється за заявкою разом з електронним пенсійним посвідченням. Власник повинен пам'ятати PIN-код для додатка ЕЦП.

! Наявне паперове пенсійне посвідчення можна замінити на електронне. Водночас перехід на новий тип документу не є обов'язковим, раніше видані пенсійні посвідчення продовжують бути дійсними.

0 800 213 103
цілодобово • безкоштовно в межах України

Що дає наявність ЕЦП, для виконання яких послуг можна використовувати:

1. Для подачі декларації про доходи онлайн;
2. Для замовлення виписки з державних реєстрів в онлайн режимі;
3. За допомогою ЕП можна замовити довідки онлайн з інстанцій в Україні;
4. Для підприємців ЕП є необхідним елементом для комфортного ведення бізнесу, з її допомогою можна взаємодіяти з необхідними службами;

5. Фізичні та юридичні особи можуть застосовувати ЕП для підписання договорів в онлайн режимі.

Реєстрація ТОВ. Реєстрація ТОВ через інтернет в Україні вступила в силу недавно, проте, багато громадян вже оцінили перевагу такої послуги. Необхідні документи. Зареєструвати онлайн ТОВ можна за допомогою веб-сайту Мін'юсту. Для цього варто зайти на нього і знайти розділ «Кабінет електронних сервісів». Потрапити в нього можна натиснувши на пункт меню під назвою «Заява на держреєстрацію фізосіб-підприємців та юросіб».

15 липня 2021 р. прийнято Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» визначає організаційні, правові та фінансові засади функціонування правового режиму Дія Сіті, що запроваджується з метою стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні шляхом створення сприятливих умов для ведення інноваційного бізнесу, розбудови цифрової інфраструктури, залучення інвестицій, а також талановитих спеціалістів.

Дія Сіті — це спеціальний правовий режим для ІТ-індустрії, який дозволить створити в Україні найпотужніший ІТ-хаб у Центральній та Східній Європі. У ньому не існуватиме меж для інвестицій, створення робочих місць чи розробки новітніх технологій. Dіia City – це віртуальна вільна економічна зона зі спеціальним податковим, фінансовим і правовим режимом. Вільна економічна зона – територія, де здійснюється вибіркоче скорочення державного втручання в економічні процеси, тобто складає відособлену частину національного економічного простору, на якій застосовується визначена система пільг, яку не використовують на інших територіях даної держави.

2. Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки (2018)

Ця концепція передбачає здійснення заходів щодо впровадження відповідних стимулів для цифровізації економіки, суспільної та соціальної сфер, усвідомлення наявних викликів та інструментів розвитку цифрових інфраструктур, набуття громадянами цифрових компетенцій, а також визначає критичні сфери та проекти цифровізації, стимулювання внутрішнього ринку виробництва, використання та споживання цифрових технологій.

Основними цілями цифрового розвитку є:

- прискорення економічного зростання та залучення інвестицій;
- трансформація секторів економіки в конкурентоспроможні та ефективні;
- технологічна та цифрова модернізація промисловості та створення високотехнологічних виробництв;
- доступність для громадян переваг та можливостей цифрового світу;
- реалізація людського ресурсу, розвиток цифрових індустрій та цифрового підприємництва.

Напрями цифрового розвитку

- *подолання цифрового розриву шляхом розвитку цифрових інфраструктур;*
- *розвиток цифрових компетенцій*
- *Цифровізація реального сектору економіки*

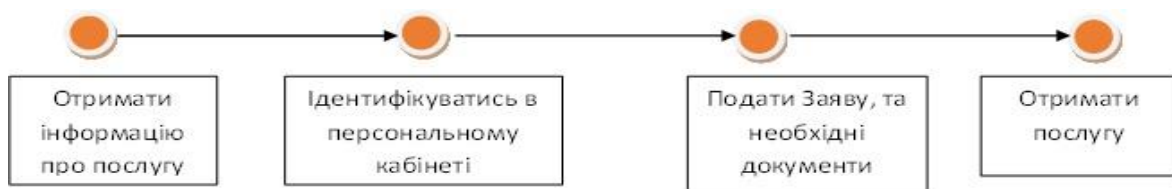
- Реалізація проектів цифрових трансформацій та ін.
- Освіта

3.Цифрові ресурси державних органів

В Україні, протягом останніх років (з 2016 р.), в системі публічного управління, впроваджено такі цифрові платформи як:

1. **Єдиний державний веб-портал відкритих даних** (<http://data.gov.ua/>) публікація пріоритетних наборів державних даних у формі відкритих даних, розвиток сервісів на базі відкритих даних.

2. **Портал електронних сервісів Мінекономіки** (Єдиний державний портал адміністративних послуг) (<https://my.gov.ua/main/home/onlineservices>) – надання адміністративних послуг в електронній формі. (надавачі послуг)

Функціональні елементи

Персональний кабінет – створюється для одержувачів послуг та використовується як механізм спілкування між заявником та надавачем послуг.

Ідентифікація – процедура розпізнавання особи. На даному етапі буде використовуватись електронний цифровий підпис. З часом доступними стануть різні методи ідентифікації, по мірі технічної та юридичної готовності.

Подача документів – форми заяв та документи подаються в електронному вигляді. Електронний підпис засвідчує автентичність документів.

Отримання послуги - відбуватиметься в персональному кабінеті шляхом надання результату послуги в електронному вигляді.

Зворотній зв'язок здійснюється через електронну пошту заявника.

Гід з державних послуг <https://guide.dii.gov.ua/>
Портал працює в режимі дослідної експлуатації .

3. **Урядовий контактний центр** (<https://ukc.gov.ua/>) – забезпечення оперативного реагування органів виконавчої влади на звернення громадян, підприємств, установ та організацій, суб'єктів підприємницької діяльності, органів місцевого самоврядування та їх взаємодії під час розгляду таких звернень.

4. **Сервіс електронних петицій** до: Кабінету Міністрів України (<http://petition.kmu.gov.ua/>), Президента (<https://petition.president.gov.ua/>), Верховної Ради України (<https://itd.rada.gov.ua/services/Petitions/>), органів місцевого самоврядування (<http://e-dem.in.ua/>) – можливість громадянам участі у вирішенні важливих суспільних питань, обговоренні законопроектів. Впровадження даного сервісу надає можливість громадянам участі у вирішенні важливих суспільних питань і є тестом е-демократії для України загалом. Для розгляду Урядом петиція має набрати не менше **25 000 голосів** впродовж 90 днів. Якщо петиція не набирає достатньої кількості голосів, вона буде розглянута як колективне звернення.

5. **Офіційний портал публічних фінансів України** (<http://spending.gov.ua/>) – реалізований з метою забезпечення прозорості державних фінансів та відповідно до прав громадськості на доступ до інформації.

6. **Портал е-ідентифікації** (<https://id.gov.ua/>) - Інтегрована система електронної ідентифікації. Система об'єднує всіх надавачів послуг електронної ідентифікації: електронний підпис, BankID, MobileID. Тут фізичні та юридичні особи можуть отримати доступ до державних електронних послуг. *Електронна ідентифікація — процедура використання ідентифікаційних даних особи в електронній формі, які однозначно визначають фізичну, юридичну особу або представника юридичної особи.*

7. **Державний інфо-сервіс Start Business Challenge** (<https://sbc.regulation.gov.ua/>) – платформа ефективного державного регулювання, що надає покрокові інструкції з детальною інформацією про дозвільні документи, що необхідні для реєстрації бізнесу

8. **ДФС електронні ресурси** (<http://sfs.gov.ua>)

В листопаді 2021 р. Верховна рада ухвалила законопроект **«Цифрова трансформація державних реєстрів»**.

Міністр міністерства цифрової трансформації України Михайло Федоров повідомив : «Трансформуємо реєстри, щоб інформація про одну і ту саму людину не дублювалася в системі і нікому не потрібно було носити довідки. Це полегшить отримання держпослуг кожному українцю. Переймаємо світову

практику, коли реєстри з якісними даними взаємодіють між собою. Це наступний крок до запровадження режиму «без паперів». ВРУ ухвалила законопроект в цілому. Законопроект запровадить поняття «базові реєстри», які будуть першоджерелом інформації про українців. Наприклад, Єдиний державний демографічний реєстр визнають першоджерелом інформації про особу (її вік, ПІБ, ідентифікаційні документи).

В Україні на сьогодні існує понад **350 державних реєстрів**. Проте не було стандартів, за якими можна було б створювати якісні реєстри. Тому інформація дублюється, а в деяких гетях не оновлюється. Інші існують лише у вигляді Excel-таблиць або в гугл-документах. Про інформаційну взаємодію взагалі складно говорити.

Ухвалений закон це змінить. Обмін інформацією буде виключно в електронному вигляді і через «Трембіту». *У результаті це дозволить робити держпослуги ефективними та максимально їх автоматизувати.* Створять також національний центр резервування даних. Це гарантуватиме безпеку даних у держреєстрах.

4. Реєстрація бізнесу онлайн <https://diia.gov.ua/services/reyestraciya-fop>

5. Міністерство цифрової трансформації України

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА
від 18 вересня 2019 р. № 856

Мінцифри є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики: у сферах цифровізації, цифрового розвитку, цифрової економіки, цифрових інновацій та технологій, електронного урядування та електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства, інформатизації; у сфері впровадження електронного документообігу; у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових прав громадян; у сферах відкритих даних, розвитку національних електронних інформаційних ресурсів та інтероперабельності, розвитку інфраструктури широкосмугового доступу до Інтернету та телекомунікацій, електронної комерції та бізнесу; у сфері надання електронних та адміністративних послуг; у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації; у сфері розвитку ІТ-індустрії; у сфері розвитку та функціонування правового режиму Дія Сіті.

Основними завданнями Мінцифри є формування та реалізація державної політики:

– у сферах цифровізації, цифрового розвитку, цифрової економіки, цифрових інновацій та технологій, електронного урядування та електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства;

- у сфері впровадження електронного документообігу;
- у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових прав громадян;
- у сферах відкритих даних, розвитку національних електронних інформаційних ресурсів та інтеперабельності, розвитку інфраструктури широкопосмугового доступу до Інтернету та телекомунікацій, електронної комерції та бізнесу;
- у сфері надання електронних та адміністративних послуг;
- у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації та інвестицій в ІТ-індустрію;
- у сфері розвитку ІТ-індустрії;
- у сфері розвитку та функціонування правового режиму Дія Сіті.

Міністр цифрової трансформації **Михайло Федорів**

Цілі Мінцифри до 2024 року (<https://thedigital.gov.ua/ministry#section-team>)

- **100% публічних послуг доступні громадянам та бізнесу онлайн;**
- **95% населення, соціальних об'єктів і головних автошляхів мають покриття швидкісним інтернетом;**
- **6 млн українців залучені до програми розвитку цифрових навичок;**
- **10% доля ІТ у ВВП країни**

6. Концепція розвитку цифрових компетентностей (2021 р.)

(<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-p#Text>)

Затверджена Розпорядженням КМУ від 3 березня 2021 р. № 167-р.

Реалізація цієї Концепції передбачена на період до 2025 року.

Основною метою цієї Концепції є визначення пріоритетних напрямів і основних завдань з питань розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей, підвищення рівня цифрової грамотності населення, зокрема працездатних осіб, громадян похилого віку, малозабезпечених сімей, осіб з інвалідністю, інших вразливих груп населення, в умовах розвитку цифрової економіки та цифрового суспільства.

Основні завдання Концепції

Основними завданнями цієї Концепції є:

- формування та розвиток цифрових навичок та цифрових компетентностей в суспільстві, що сприятимуть розвитку цифрової економіки та суспільства, а також розвитку електронної демократії і людського капіталу;
- забезпечення правового регулювання з питань формування державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей громадян;
- розроблення комплексних змін до законодавства, що забезпечить визначення цифрової освіти, цифрових навичок та цифрових компетентностей у сферах суспільного життя;
- визначення системи та опису складових цифрової компетентності (рамки цифрової компетентності), а також вимог до рівня володіння цифровими

навичками та цифровими компетентностями різних категорій працівників, зокрема в професійних стандартах;

– забезпечення координації дій на рівні органів виконавчої влади з питань розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей;

– створення індикаторів для моніторингу стану розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей;

– підвищення рівня обізнаності громадян щодо небезпек в Інтернеті.

Реалізація цієї Концепції передбачена на період до 2025 року.

7. Національна онлайн-платформа з цифрової грамотності «Дія. Цифрова освіта»

Польовий Павло Вікторович аспірант Хмельницького університету управління та права ім.Леоніда Юзькова, начальник відділу управління персоналом та нагород Чернівецької ОДА

З метою підвищення рівня цифрової грамотності громадян Міністерство цифрової трансформації запустило національну онлайн-платформу з цифрової грамотності «Дія. Цифрова освіта», яка наразі доступна в мережі Інтернет за посиланням: osvita.diiia.gov.ua.

На онлайн-платформі кожен громадянин може безкоштовно опанувати цифрові навички за новим сучасним форматом – освітні серіали (<https://osvita.diiia.gov.ua/courses>)

Міністерство цифрової трансформації України запустило на порталі Дія.Цифрова освіта оновлений національний тест на цифрову грамотність — **Цифрограм 2.0.** та **3** спеціалізовані тести: Цифрограм для вчителів, Цифрограм для держслужбовців та Цифрограм для медиків.

За основу для Цифрограм 2.0 було взято адаптовану Рамку цифрових компетентностей для громадян України (https://osvita.diiia.gov.ua/uploads/0/1824-for_citizens.pdf), яку було створено українськими експертами на основі європейської концептуально-еталонної Рамки цифрових компетентностей для громадян ЄС (DigComp 2.1.).

Завдяки цьому в тесті визначено 30 цифрових компетентностей, які вимірюються за шістьма сферами:

1. Основи комп'ютерної грамотності.
2. Інформаційна та медіаграмотність — вміння працювати з даними.
3. Створення цифрового контенту.
4. Комунікація і взаємодія у цифровому суспільстві.
5. Безпека у цифровому середовищі.
6. Вирішення технічних проблем — навчання впродовж життя у цифровому суспільстві.

Наразі, на платформі доступний новий онлайн серіал «Як громаді стати цифровою» (<https://osvita.diiia.gov.ua/courses/digital-communities>).

Серіал призначений для публічних службовців, яким не байдужий розвиток ІТ у своїй громаді. Слухачі отримають покрокові інструкції та рекомендації, як побудувати присутність громади в мережі та налагодити робочі процеси онлайн. Курс складається з 8 відео з вичерпною інформацією про аспекти цифровізації на рівні територіальної громади. Та допоможе систематизувати знання з цифрової трансформації та сформуванню фундаменту для подальших дій. У результаті проходження навчання учасники отримають сертифікат із зазначенням кредитів обсягом 0,2 ЄКТС.